

Vapo Oy

Sarvisuon kasvillisuusselvitys, Utajärvi

Vapo Oy, Sarvisuon kasvillisuus selvitys, Utajärvi**Sisältö**

1	AINEISTO JA MENETELMÄT	1
2	ALUEEN YLEISKUVAUS	1
2.1	Luonnontilaisuus	1
2.2	Suoyhdistymä ja suotyypit	2
2.3	Maisema ja virkistyskäyttö	2
3	SUOJELUALUEET JA -ALUEVARAUKSET	3
4	LUONTOTYYPIT	3
4.1	Luonnonsuojelulain mukaiset luontotypit	3
4.2	Vesilain mukaiset luontotypit	3
4.3	Metsälain mukaiset luontotypit	3
4.4	Uhanalaiset luontotypit	3
5	LAJIT	4
5.1	Luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativat lajit	4
5.2	Erityisesti suojeltavat lajit	4
5.3	Rauhoitetut lajit	4
5.4	Uhanalaiset lajit	4
5.5	Silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset lajit	4
5.6	Suomen vastuulajit	4
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	4
7	KIRJALLISUUS	5

Liitteet

Liite 1	Selvitysalueen sijainti ja aluetta ympäröivät suojelualueet
Liite 2	Kasvillisuuskuviointi ja valokuvien ottopaikat
Liite 3	Selvitysalueella havaittu kasvilajisto
Liite 4	Valokuvia selvitysalueelta

Pöyry Environment Oy

Antje Neumann (FM, biologia)
Sari Ylitulkkila (FM, biologia, Luontokartoittaja)

maastotyöt, raportointi
raportointi

Yhteystiedot
PL 20, Tutkijantie 2 A
90571 Oulu
puh. 010 33 280
sähköposti etunimi.sukunimi@poyry.com

1 AINEISTO JA MENETELMÄT

Sarvisuolle suunnitellaan turvetuotantoaluetta ja hanketta varten laadittiin kasvillisuus selvitys.

Maastoinventoinnin ja raportin on laatinut biologin koulutuksen omaava kokenut kasvillisuuskartoittaja. Maastotyöt on tehty 3.8.2009 ja niihin oli käytettävissä yksi työpäivä (7 t).

Uhanalaisten putkilokasvien, sammalten ja kääpien esiintymätiedot tarkistettiin Suomen ympäristökeskuksen tiedostoista (Heidi Kaipiainen 29.5.2009). Selvitysalueelta ei ollut dokumentoituja havaintoja.

Sarvisuon kasvillisuustyyppien määrittäminen aloitettiin tarkastelemalla ilmakuvaa ja maastokarttaa. Maastossa selvitysalue kierrettiin ilmakuvan avulla siten että kasvillisuustyyppien vaihtelu saatiin selvitettyä.

Alueen suotyypit ovat määritetty Eurolan ym. (1995) mukaan. Suotyyppien ja lajiston määrittämisessä käytetyt oppaat on lueteltu luvussa 7.

Rajallisen maastoajan vuoksi selvityksen tulokset eivät voi olla täysin kattavat. Vaikka selvitysalue on tutkittu joka puolelta ja luonnontilaiselta osalta myös rajauksen ulkopuolelta, ei esim. kaikkia alueella esiintyviä kasvilajeja tai huomioitavien lajien esiintymiä ole mahdollisesti havaittu.

2 ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee noin 15 km Utajärven keskustasta koilliseen. Selvitysalueen sijainti on esitetty liitteen 1 kartalla ja aluerajaus liitteessä 2. Alueen pinta-ala on noin 159 ha.

Suomen suoaluejaossa Sarvisuo kuuluu Pohjanmaan-Kainuun aapasuoalueeseen. Pohjanmaan ja Suomenselän alueiden tasaisuus suosii laajojen aapasoiden esiintymistä, Kainuussa puolestaan esiintyy topografian vaihtelevuuden ansiosta korpia ja rämeitä sekä lähdekasvillisuutta (Eurola 1995). Kasvukauden pituus on alueella reilusta neljästä viiteen kuukautta (Eurola 1999). Suhteellisen vaatimattomasta kevättulvasta johtuen suot ovat kuivahkoja. Sekä rimpisyys että jänteisyys ovat yleensä heikosti kehittyneitä. Avosoiden osuus on huomattava, erityisesti alueelle ovat luonteenomaisia *Sphagnum papillosum* (kalvakkarahkasammal) –valtaiset kalvakkanevat. Soiden reunoilla esiintyy lähinnä tupasvilla-, pallosara- ja nevarämeitä (Kalliola 1973).

Sarvisuon kasvillisuuskuviointi sekä valokuvien ottopaikat ovat esitetty liitekartassa 2. Liitteessä 3 on listaus alueella havaituista putkilokasvi- ja sammallajeista. Liitteessä 4 on valokuvia maastokäynniltä.

2.1 Luonnontilaisuus

Sarvisuon selvitysalue on lähes kautaltaan ojitettu. Sarvisuon vesitalous ei ole enää luonnontilassa ja alueen kasvillisuus on ojitusten kuivattamisvaikutuksesta johtuen eriasteisesti muuttunutta.

Sarvisuon lounais-eteläpuolella (noin 300 m etäisyydellä) virtaa Pörskiönoja, joka laskee Utosjokeen. Selvitysalueita ympäröivät talousmetsät ja pääosin ojitetut puustoiset suot. Vain selvitysalueen pohjois-koillispuolella on pienehkö ojitamaton suoalue.

2.2 Suoyhdistymä ja suotyyppit

Selvitysalue on suoyhdistymätyypiltään aapasuota.

Nevamuuttumat

Sarvisuolla nevakasvillisuuden muuttuminen ilmentyy kenttäkerroksessa vaivaiskoivun *Betula nana* runsastumisena ja välipintakasvillisuuden muuttumisena mätäspintakasvillisuudeksi. Pohjakerrokseen ilmestyvät mättäiden ja kangasmaiden sammalet kuten ruskorahkasammal *Sphagnum fuscum*, punarahkasammal *S. magellanicum*, varvikkorahkasammal *S. russowii*, kangasrahkasammal *S. capillifolium* ja karhunsammalet (korpikarhunsammal *Polytrichum commune*, rämekarhunsammal *P. strictum*).

Nevakasvillisuuden lajistosta alueella on tupasvillaa *Eriophorum vaginatum*, suokukkaa *Andromeda polifolia* ja sammaleista jokasuonrahkasammalta *Sphagnum angustifolium* sekä paikoin kuljurahtkasammaleita *Sphagnum cuspidata* -ryhmä.

Sarvisuon nevamuuttumat ovat yleensä muuttumassa metsämaisiksi. Useilla paikoilla kasvaa männyn ja hieskoivun taimia.

Rämemuuttumat ja turvekankaat

Suurin osa Sarvisuosta on eriasteisesti muuttunutta rämettä. Valtapuuna on mänty, sen lisäksi esiintyy hieskoivua. Kenttäkerrosta leimaa runsas vaivaiskoivukasvusto. Lisäksi tavattiin suopursua *Ledum palustre*, vaiveroa *Chamaedaphne calyculata*, juolukkaa *Vaccinium uliginosum*, puolukkaa *Vaccinium vitis-idaea* sekä mustikkaa *Vaccinium myrtillus*. Joissakin paikoissa pohjakerrosta leimaa jokapaikanrahkasammal, mutta yleensä metsäsammalet kuten seinäsammal *Pleurozium schreberi* sekä karhunsammalet (rämekarhunsammal, korpikarhunsammal) ovat vallanneet alaa rahkasammalta.

Selvitysalueen turvekankaiden alkuperäinen kasvillisuus ei ole enää tunnistettavissa. Valtapuuna on yleensä hieskoivu, lisäksi esiintyy kuusta ja mäntyä. Muu yleinen kasvillisuus turvekankailla käsittää yllä mainitut lehtisammalet sekä kenttäkerroksessa erityisesti metsälauhaa *Deschampsia flexuosa*, metsäimarretta *Dryopteris carthusiana*, riidenliekoa *Lycopodium annotinum*, suopursua ja juolukkaa.

Pörskiönojan varsi

Pörskiönoja virtaa selvitysalueen lounaispuolella, lähimmillään noin 300 m etäisyydellä. Meanderoivan puron varrella on selvitysalueen lähistössä lähinnä umpeenkasvaneita hakkuuaukkoja. Pörskiönojan varren kasvilajeihin kuuluvat kastikat *Calamagrostis* sp., lehtovirmajuuri *Valeriana sambucifolia*, mesiangervo *Filipendula ulmaria*, kultapiisku *Solidago virgaurea*, suo-orvokki *Viola palustris* ja karhunputki *Angelica sylvestris*. Pensaikossa tavataan hieskoivua, kuusen taimia, tervalepän taimia *Alnus glutinosa*, kiiltopajua ja virpajua *Salix aurita*.

2.3 Maisema ja virkistyskäyttö

Sarvisuo on ojitusten muuttama puoliavoin ja puustoinen suoalue. Se sijaitsee syrjäisellä seudulla. Alueen koillis- ja itäpuolella kulkee metsäautoteitä. Teiltä ei ole suoraa näköyhteyttä selvitysalueelle. Turvetuotannossa alue muistuttaisi lähinnä maataloustuotannossa olevaa peltoa, paitsi että turvesuo on kesäajan kasviton (Turveteollisuusliitto ry 2002).

Selvitysalue ei näyttäisi olevan marjastuksen kannalta tärkeä alue. Hillan lehtiä ja karpaloa esiintyy vähäisesti alueen rämemuuttumilla.

3 SUOJELUALUEET JA -ALUEVARAUKSET

Valtion ympäristöhallinnon Oiva-tietokannan (2009) mukaan Sarvisuon selvitysalueella ei ole Natura 2000 –alueverkostoon kuuluvia kohteita, suojelualueita tai suojeluohjelmiin kuuluvia kohteita. Lähin huomioitava kohde on noin 2,5 km selvitysalueesta etelään sijaitseva Säippäsuo – Kivisuon Natura 2000 -alue (FI1106000). Säippäsuon – Kivisuon alue on suojeltu myös soidensuojelualueena (SSA110085).

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan (2009) ei ole sijoitettu merkintöjä selvitysalueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Läheisin merkintä on luonnonsuojelualue (Säippäsuo-Kivisuo).

4 LUONTOTYYPIT

4.1 Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulain § 29 nojalla suojeltavia luontotyytitpejä.

4.2 Vesilain mukaiset luontotyytit

Selvitysalueella ei ole vesilain 1. luvun § 15 a ja 17 a mukaisiin vesiluonnon suojelutyytitpeihin kuuluvia kohteita.

4.3 Metsälain mukaiset luontotyytit

Selvitysalueella ei esiinny metsälain § 10 mukaisia metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjä.

4.4 Uhanalaiset luontotyytit

Uhanalaisten luontotyytitpien luokituksessa Sarvisuo sijaitsee Etelä-Suomen osa-alueella. Uhanalaisten luontotyytitpien luokitusoppaan (Raunio ym. 2008) mukaan luontotyytitpien esiintymien voidaan katsoa olevan laadultaan hyvässä tilassa, jos ojitukset tai muu maankäyttö eivät ole muuttaneet suoluontotyytitpien esiintymien hydrologiaa eikä niillä ole merkittäviä hakkuita.

Selvitysalueella ei esiinny sellaisia luonnontilaisia suotyytitpejä/suoyhdistymätytitpejä, joita voitaisiin pitää uhanalaisluokituksen tarkoittamina kohteina. Inventointialueen ulkopuolella sijaitsevalla ojittamattomalla avosuolla on luonnontilaista/luonnontilaisen kaltaista oligotrofista lyhytkorsinevaa (vaarantunut VU) ja rahkarämettä (säilyvä LC) sekä niiden yhdistelmää (lyhytkorsirämet VU).

5 LAJIT

5.1 Luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativat lajit

Selvitysalueella ei tiedetä esiintyvän luontodirektiivin liitteeseen IV(b) kuuluvia lajeja.

5.2 Erityisesti suojeltavat lajit

Selvitysalueella ei tiedetä esiintyvän erityisesti suojeltavia lajeja.

5.3 Rauhoitetut lajit

Sarvisuolla ei tiedetä esiintyvän rauhoitettujen lajien esiintymiä.

5.4 Uhanalaiset lajit

Selvitysalueella ei tiedetä esiintyvän valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja.

5.5 Silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset lajit

Selvitysalueella ei tiedetä esiintyvän silmälläpidettäviä tai alueellisesti uhanalaisia lajeja.

5.6 Suomen vastuulajit

Sarvisuolla ei tiedetä esiintyvän Suomen vastuulajeihin kuuluvia kasvilajeja.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Sarvisuo on ojitettu ja eriasteisesti muuttunut puoliavoin – puustoinen aapasuo. Selvitysalueella ei esiinny luonnontilaista kasvillisuutta. Alueella havaitut suotyyppit ovat neva- ja rämemuuttumia sekä turvekankaita.

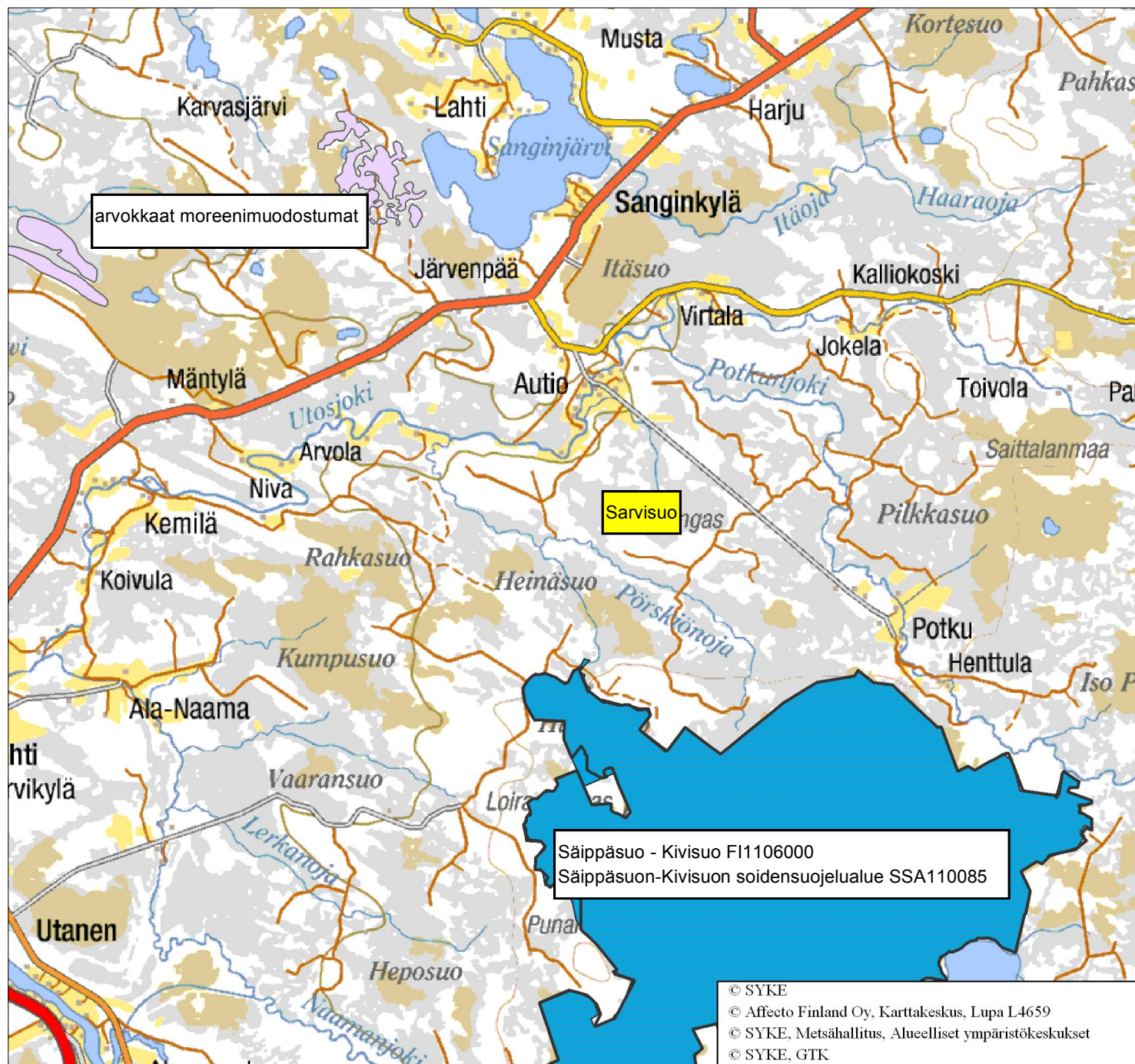
Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelualueita tai luonnon monimuotoisuuden kannalta huomioitavia luonnonsuojelulaki-, metsälaki- tai vesilakikohteita. Noin 300 m selvitysalueen lounais-eteläpuolella virtaava Pörskiönoja on luonnollisesti meandroiva puro, jonka varrella on selvitysalueen läheisyydessä hakkuita ja ojitusalueita.

Sarvisuota ympäröivät lähinnä talousmetsät ja ojitetut puustoiset suot. Pieni ojittamaton luonnontilaisen kaltainen suoalue selvitysalueen pohjois-koillispuolella on suotyyppiltään lähinnä oligotrofista lyhytkorsinevaa (VU) ja rahkarämettä sekä niiden yhdistelmätyyppejä (lyhytkorsiräme VU).

Selvitysalueelta ei ole tietoja uhanalaisten tai huomioitavien kasvilajien esiintymistä eikä niitä havaittu myöskään maastokäynnillä.

KIRJALLISUUS

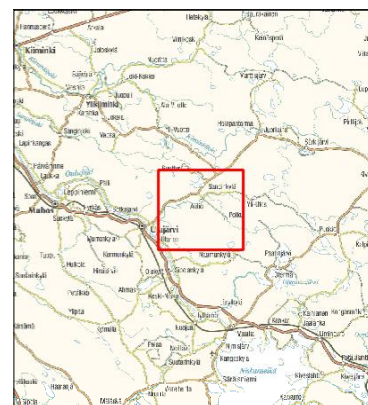
- Eurola, S. 1999: Kasvipeitteemme alueellisuus. Oulanka reports 22. Oulanka biological station. University of Oulu.
- Eurola, S., Bendiksen, K. & Rönkä, A. 1990: Suokasviopas. Oulanka reports 9. Oulanka biological station. University of Oulu.
- Eurola, S., Huttunen, A. & Kukko-oja, K. 1995: Suokasvillisuusopas. Oulanka reports 14. Oulanka biological station. University of Oulu.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki.
- Mossberg, B & Stenberg, L. 1992: Den nordiska floran. Wahlström & Widstrand 1992.
- Kalliola, R. 1973: Suomen kasvimaantiede. WSOY. Porvoo.
- Pohjois-Pohjanmaan liitto 2009: Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava. Internet-sivut osoitteessa: <http://www.pohjois-pohjanmaa.fi>
- Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus 2009: Turvetuotannon lupahakemuksen luontoselvitykset. Työryhmän muistio 5.2.2009.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. 264 + 572 s.
- Turveteollisuusliitto ry. 2002: Turvetuotannon ympäristövaikutusten arviointi. Ohjeita turvetuotannon luonto- ja naapuruussuhdevaikutusten arvioimiseksi. – Jyväskylä.
- Valtion ympäristöhallinto 2009: Internet-sivut osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/> sekä Oiva-tietokanta osoitteessa <http://wwwp2.ymparisto.fi/scripts/oiva.asp>

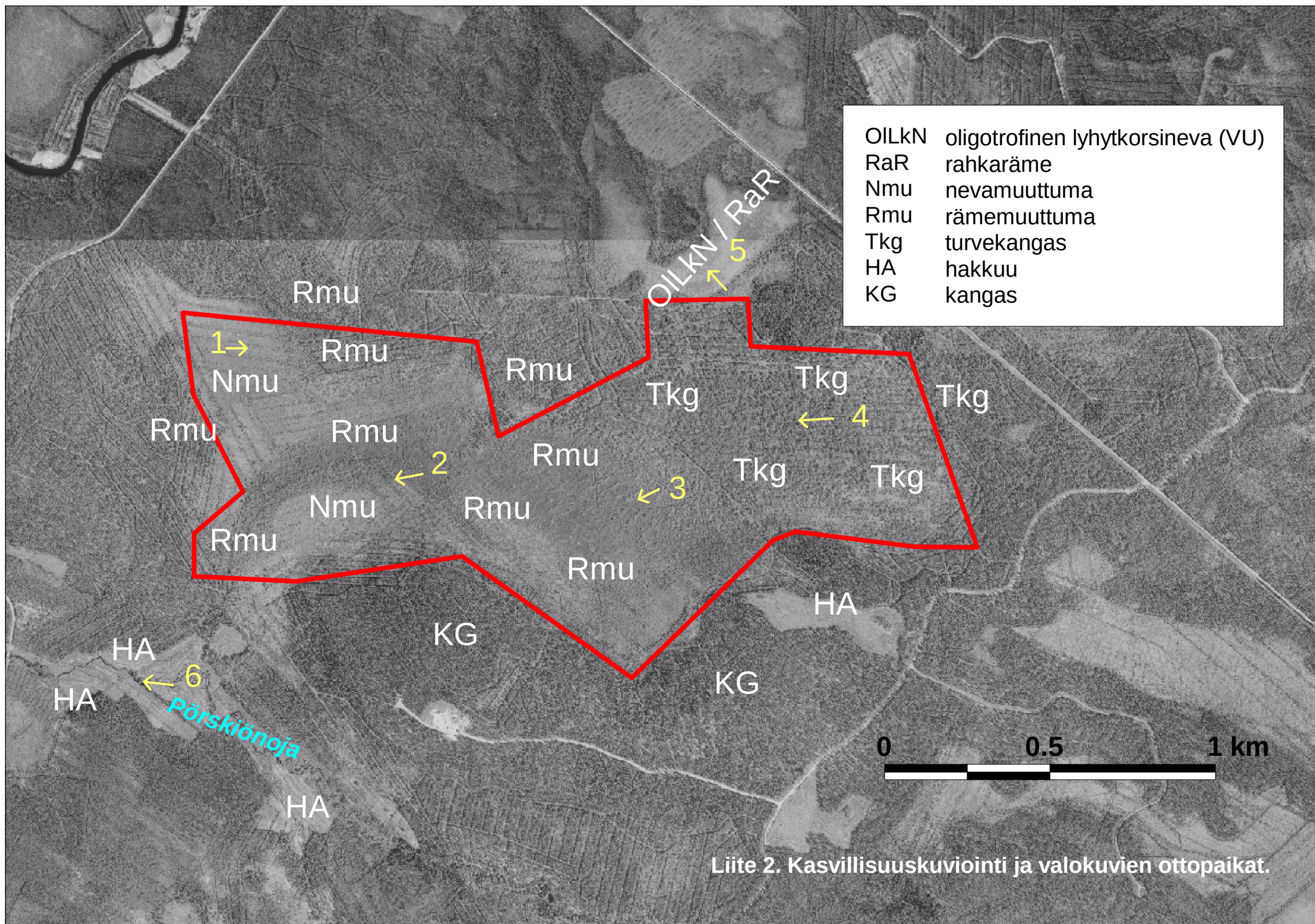

Mittakaava 1:100000

Koordinaattijärjestelmä: KKJ-yk

Nurkkapisteen koordinaatit: 7179659:3475925 - 7197959:3495325

Selvitysalueella havaittu kasvilajisto**Putkilokasvit**

<i>Alnus glutinosa</i>	tervaleppä
<i>Andromeda polifolia</i>	suokukka
<i>Angelica sylvestris</i>	karhunputki
<i>Betula nana</i>	vaivaiskoivu
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Calamagrostis canescens</i>	viitakastikka
<i>Calamagrostis purpurea</i>	corpikastikka
<i>Carex canescens</i>	harmaasara
<i>Carex globularis</i>	pallosara
<i>Carex lasiocarpa</i>	jouhisara
<i>Carex limosa</i>	mutasara
<i>Carex magellanica</i>	riippasara
<i>Carex pauciflora</i>	rahkasara
<i>Carex rostrata</i>	pullosara
<i>Chamaedaphne calyculata</i>	vaivero
<i>Deschampsia flexuosa</i>	metsälauha
<i>Drosera rotundifolia</i>	pyöreälehtikihokki
<i>Dryopteris carthusiana</i>	metsäalvejuuri
<i>Empetrum nigrum</i>	variksenmarja
<i>Epilobium angustifolium</i>	maitohorsma
<i>Equisetum fluviatile</i>	järvikorte
<i>Equisetum sylvaticum</i>	metsäkorte
<i>Eriophorum angustifolium</i>	luhtavilla
<i>Eriophorum vaginatum</i>	tupasvilla
<i>Filipendula ulmaria</i>	mesiangervo
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	metsäimarre
<i>Juncus filiformis</i>	jouhivihvilä
<i>Ledum palustre</i>	suopursu
<i>Lycopodium annotinum</i>	riidenlieko
<i>Menyanthes trifoliata</i>	raate
<i>Melampyrum pratense</i>	kangasmaitikka
<i>Orthilia secunda</i>	nuokkotalvikki
<i>Picea abies</i>	kuusi
<i>Pinus sylvestris</i>	mänty
<i>Rubus arcticus</i>	mesimarja
<i>Rubus chamaemorus</i>	hilla
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Salix aurita</i>	virpajaju
<i>Salix phylicifolia</i>	kiiltopaju
<i>Scheuchzeria palustris</i>	leväkkö
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja
<i>Trientalis europaea</i>	metsätähti
<i>Vaccinium myrtillus</i>	mustikka
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	isokarpalo
<i>Vaccinium uliginosum</i>	juolukka
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	puolukka
<i>Valeriana sambucifolia</i>	lehtovirmajuuri
<i>Viola palustris</i>	suo-orvokki

Sammalet

<i>Aulacomnium palustre</i>	suonihuopasammal
<i>Dicranum polysetum</i>	kangaskynsisammal
<i>Marchantia polymorpha</i>	keuhkosammalet
<i>Pleurozium schreberi</i>	seinäsammal
<i>Polytrichum commune</i>	korpikarhunsammal
<i>Polytrichum strictum</i>	rämekarhunsammal
<i>Sphagnum angustifolium</i>	jokasuonrahkasammal
<i>Sphagnum capillifolium</i>	kangasrahkasammal
<i>Sphagnum cuspidata</i> -ryhmä	kuljurahtkasammalet
<i>Sphagnum fuscum</i>	ruskorahkasammal
<i>Sphagnum magellanicum</i>	punarahkasammal
<i>Sphagnum papillosum</i>	kalvakkarahkasammal
<i>Sphagnum riparium</i>	haprarahkasammal
<i>Sphagnum rubellum</i>	rusorahkasammal
<i>Sphagnum russowii</i>	varvikkorahkasammal

Valokuvia selvitysalueelta

Kuva 1. Neva- rämemuuttumaa.

Kuva 2. Rämemuuttumaa.

Kuva 3. Turvekangasta lähestyvä rämemuuttuma.

Kuva 4. Hieskoivuvaltainen turvekangas.

Kuva 5. Oligotrofista lyhytkorsinevaa ja variksenrahkarämettä Sarvisuon pohjoiskoillispuolella.

Kuva 6. Pörskiönoja Sarvisuon lounaispuolella.